فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال هشتم، شماره سوم (ویژه‌نامه گردشگری)، پاییز ۱۳۹۸
شاپای چاپی ۲۳۲۲-۲۱۳۱ شاپای الکترونیکی ۴۷۶X- ۲۵۸۸
http://serd.khu.ac.ir
صفحات ۲۲۶-۲۰۷

اثرات گردشگری بر توسعه مناطق روستایی از دیدگاه جامعه میزبان
مورد: بخش مرکزی شهرستان گلوگاه

سمانه امیرخانلو*؛ دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران.
پرویز کردوانی؛ استاد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران.
مسعودمهدوی حاجیلوئی؛ استاد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران.

دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۰۴/۰۷ پذیرش نهایی: ۱۳۹۸/۰۸/۱۲

چکیده

گردشگری روستایی از جمله فعالیت هایی است که طی چند ده اخیر در کشورهای توسعه یافته و طی سال های گذشته در کشورهای درحال توسعه از جمله ایران، مورد توجه قرار گرفته است. غالبا گردشگری روستایی به عنوان ابزاری برای توسعه اقتصادی و اجتماعی نواحی روستایی در نظر گرفته می شود، یقینا اثرات آن از ابعاد مختلف، به سادگی قابل پیش بینی و مدیریت نیست. از این رو شناخت و اشراف نسبت به آثار گردشگری در روستاها از اهمیت خاصی برخوردار است. در این پژوهش تلاش شده است که به بررسی اثرات اقتصادی،اجتماعی-فرهنگی توسعه گردشگری در مناطق روستایی بخش مرکزی پرداخته شود. این پژوهش با توجه به نوع هدف،کاربردی است و از نظر ماهیت و روش، از نوع تحقیقات توصیفی-تحلیلی به شمار می آید. حجم جامعه نمونه ۱۸۶ سرپرست خانوار در ۸ روستا بوده که با روش نمونه گیری مطبق به دست آمده است .گردآوری داده ها و اطلاعات در این پژوهش، روش کتابخانه ای و میدانی(پرسشنامه)است.برای تجزیه و تحلیل داده ها و آزمون فرضیه پژوهش از آزمون اسپیرمن و تحلیل رگرسیون خطی ساده استفاده شده است. نتایج این پژوهش نشان می دهد که توسعه گردشگری در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شهرستان گلوگاه تاثیر مثبت داشته است.

واژگان کلیدی: گردشگری روستایی، اثرات گردشگری، جامعه میزبان .

* samaneh1891@gmail.com

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

۱) مقدمه

در حال حاضر گردشگری جایگاه خاصی در اقتصاد کشورهای پیدا کرده و نقش فعال و موثری در ارتقاء ساختار اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بخصوص در کشورهای روبه توسعه ایفا می کند (خانی وهمکاران،۵۲،۱۳۸۸).صنعت گردشگری حاوی گونه های متفاوت و متعددی از گردشگری بوده که هر کدام ازآن ها مشخصات منحصر به فرد خود را دارا می باشندواز این رو در مواجهه با فرصت ها و تهدیدهای متفاوتی قرار دارند.گردشگری روستایی یکی از این گونه ها می باشد که در طی چند سال اخیر به عنوان گزینه مناسبی در مباحث توسعه پایدار مطرح شده(dyer,2007,68) و توجه ویژه ای را به خود معطوف داشته است.در کشور ما نیز تعداد قابل توجهی از روستاها به لحاظ شرایط و موقعیت مکانی و داشتن عناصر مهمی مانند:آثار باستانی،تنوع آب و هوایی،مناظر طبیعی،آداب و سنن اجتماعی،صنایع دستی و بافت خاص روستایی که در جذب گردشگری لازم می باشد،امکان استفاده از این بازو را برای توانمند سازی مردم محلی به طور خاص و توسعه کشور به طور عام دارد(سبحانی و همکاران،۳۵،۱۳۸۸).

گردشگری روستایی، گزینه ای مناسب برای کسب درآمد ،ایجاد اشتغال و ایجاد تغییرات مثبت در درآمد روستایی قلمداد می شود (Augustin, 1998, 3). باعث رونق صنایع دستی روستا، حمل و نقل روستایی و در ضمن می توان منبع قابل توجهی جهت کسب درآمدهای ارزی و عاملی بازدارنده مقابل خروج ارز باشد (جمعه پور،۲۷،۱۳۹۴) و باید از این صادرات نامرئی که در جهان معروف شده است برای توسعه روستاها استفاده کرد گردشگری می‌تواند نقش عمده‌ای در توانمند سازی مردم محلی و تنوع‌بخشی به رشد اقتصادی و ایجاد فرصت های اشتغال برای مردم روستاها در ارتباط با سایر بخش های اقتصادی ایفا کند.(شری زاده ،۵۲،۱۳۸۱). این صنعت، فعالیتی گسترده است که تاثیرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی مهمی را با خود به همراه دارد و هر یک در جای خود قابل بحث و بررسی است(Liue,2003: 462).

اثرات گردشگری بر نواحی روستایی با توجه به ماهیت فعالیت گردشگری و ارتباط و تعامل تنگاتنگ آن با فعالیت‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی می‌تواند بسیار متنوع و گسترده یاشد. این اثرات می‌تواند بر محیط محلی و جوامع میزبان مثبت و گاه منفی باشد.با اندکی تعمق، می‌توان بدین حقیقت پی برد که هر کجا گردشگری به طور اتفاقی و بدون وجود برنامه‌ریزی و استراتژی مشخص توسعه یابد، مشکلات متعددی ظهور پیدا کرده (Cavacy, 1995: 130) و در دراز مدت مشکلات گردشگری بیشتر از فواید آن خواهد شد(صالحی فرد،۵۴،۱۳۹۰). بنابراین عدم درک اثرات گردشگری عاملی برای توسعه‌نیافتگی و پیامدهای این صنعت بشمار می رود(Aref, 2011: 29). بدین ترتیب، بهره‌برداری بهینه از توان‌های گردشگری روستایی به

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

عنوان راهبردی مکمل توسعه روستایی می‌تواند گامی مطمئن برای ترقی و توسعه فضاهای روستایی در همه ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیست‌محیطی قلمداد شود (توانبخش و همکار،۱۳۸۹،۱۳۴). و به دلیل اثرات چشمگیری که فعالیت‌های گردشگری در اقتصاد مناطق پذیرنده گردشگران بر جای می‌گذارد، باید توجه فراوانی به این فعالیت معطوف شود(ازکیا،۱۳۹۳،۲۰).

بخش مرکزی گلوگاه با دارا بودن جاذبه های طبیعی نظیر جنگل، آبشارها و چشمه‌های فراوان درسال-های اخیر مورد توجه گردشگران داخلی وسرمایه گذاران قرار گرفته است، و می‌تواند مسیر توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی خود را همچنین به همراه کل استان مازندران طی کند. این توسعه در صورتی میسر خواهد بود که تاثیرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی گردشگری مورد بررسی دقیق قرار گیرد. هدف این مقاله، سنجش و تحلیل تاثیرات گردشگری از دیدگاه خانوارهای روستایی بخش مرکزی است. فرضیه که در این مقاله بررسی می گردد، این است: توسعه گردشگری توانسته اثرات مثبت و معناداری بر روی پتانسیل‌ها و توانمندی‌های اجتماعی- فرهنگی و اقتصادی شهرستان گلوگاه داشته باشد.

۲)مبانی نظری

گردشگری روستایی به طور مشخص از دهه ۱۹۵۰ به بعد گسترش یافت(رضوانی و صفائی،۱۳۸۴،۱۱۲). با توجه به جذابیت پیامدهای اقتصادی توسعه گردشگری ،مطالعات اولیه طی دهه ۱۹۶۰،بیشتر بر آثار مثبت اقتصادی این پدیده متمرکز بود اما در دهه ۱۹۷۰ پیامدهای اقتصادی گردشگری با دید گسترده‌تری مورد ارزیابی محققان قرار گرفته است.در این دوره، عمدتا رویکرد منفی به توسعه گردشگری حاکم بوده است؛به طوری که محققان غالبا ،برآثار منفی توسعه این فعالیت تاکید می‌ورزیده‌اند. در دهه های ۱۹۸۰و۱۹۹۰بر اساس انتقادات صاحبنظرات، تاثیرات مثبت و منفی به طور متوازن مد نظر قرار گرفت(علیقلی زاده،۱۳۸۹،۵۴). امروزه توسعه گردشگری، تاثیرات اقتصادی و اجتماعی-فرهنگی و زیست‌محیطی فراوان بر مناطق پذیرنده گردشگر به وجود می‌آورد. برای آن که بتوان از این صنعت بهترین بهره‌برداری را نمود، باید در قدم اول اثراتی را که بر جای می گذارد به خوبی شناخته شود و در گام بعدی سعی در کاهش تاثیرات منفی و افزایش تاثیرات مثبت آن نماییم(بیچریل،۱۳۹۳:۹۵).

آثار اجتماعی –فرهنگی گردشگری از جمله مهمترین ملاحضات توسعه گردشگری در هر منطقه به شمار می‌روند. توسعه گردشگری دارای تاثیرات مثبت اجتماعی و فرهنگی است،که از این دسته‌اند:

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

اثرات فرهنگی -اجتماعی مثبت ومهم گردشگری درجوامع بومی عبارت است: خودکفایی و تقویت اقتصاد محلی، احترام بیشتر به جامعه محلی وفرهنگ آنها، سرمایه‌گذاری مجدد درآمد گردشگری درمنابع فرهنگی، ایجاد حرکت و پویایی درفرهنگ جامعه، تقویت وتداوم سنت‌های فرهنگی، افزایش میزان درک مدارا بین فرهنگ‌ها به ویژه ازطریق اجرای موسیقی، عرضه صنایع همچنین، هنرهای محلی، نوع زندگی بومی، مسکن وسایر تجربیات زندگی روستایی(اکبریان رونیزی ،۱۱۱:۱۳۹۴). همچنین رسیدن به ارزش‌های اخلاقی، عبرت از زمانه، زایل شدن دردها وغم‌ها، کسب علم ودانش، ایجاد دوستی وبرقراری صلح بین ملت‌ها،ا فزایش توانایی-های جوانان در اداره سکونتگاه‌های روستایی از دیگر فواید فرهنگی گردشگری است(قهرمانی مطلق ،۲۶:۱۳۷۵). اثرات منفی باعث افزایش جرم و جنایت در صورت عدم کنترل شدید در مقصد گردشگری می شود، ازدحام و شلوغی در جامعه میزبان که در پی آن آسایش مردم محلی مختل می‌شود، در مواردی برای جلب توجه و تاثیرپذیری از گردشگران، فرهنگ‌های محلی تضعیف ومعمولا با فرهنگ‌های جامعه میهمان انطباق می یابد و مردم با تقلید از الگوهای رفتاری و پوشاک گردشگران دچار عارضه مصرف گرایی می‌گردند. و از بین رفتن شیوه های زندگی(پور رمضان،۳۵:۱۳۸۸). افزون بر اینها، صنعت گردشگری، همچنین، دارای آثار اقتصادی گسترده‌ای نیز است. ایجاد اشتغال و دستیابی درآمد ارزی پایدار و مناسب (صباغ کرمانی،۳۱۰:۱۳۹۴). افزایش اشتغال و تنوع فعالیت‌های اقتصادی، کاهش بیکاری و ایجاد اشتغال برای مردم کم درآمد، ارتقای سطح زندگی مردم، بهبود زیرساخت‌ها و امکانات موجود (زاهدی،۴۳،۱۳۹۳) از مهم‌ترین تأثیرات مثبت اقتصادی توسعهٔ گردشگری به شمار می‌روند. اثرات منفی: هزینه خدمات عمومی را افزایش می-دهد. در هزینه‌های توسعه‌ای مثل ایجاد جاذبه‌های توریستی، امکانات و به اصلاحات زیر بنایی دخالت دارد. غالبا منجر به افزایش قیمت زمین، کالا و خدمات می‌شود. موجب تورم و افزایش هزینه‌های زندگی می-شود(پور رمضان،۳۵:۱۳۸۸). در ادامه، به برخی از مطالعاتی که در زمینه اثرات گردشگری و بالاخص گردشگری روستایی در داخل و خارج صورت گرفته است، پرداخته می‌شود.

ازجمله مطالعاتی که در زمینه اثرات گردشگری صورت گرفته است، می‌توان به تحقیق ضرابی واسلامی اشاره نمود، که در سال ۱۳۹۰ در بررسی تاثیرات اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و زیست‌محیطی توسعه گردشگری مشکین شهر به این نتیجه رسیدند که، توسعه گردشگری در شهرستان مشکین شهر آثار نامطلوبی را در محیط زیست به وجود آورده است.همچنین،توسعه گردشگری در توسعه اقتصادی،اجتماعی و فرهنگی شهرستان مشکین شهر تاثیر داشته است.صیدالی و همکاران (۱۳۹۱) در بررسی اثرات گردشگری بر توسعه روستایی به این نتیجه رسیدند که با توجه به توانمندی‌های روستا در بخش منابع و جاذبه‌های بکر و نیز

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

محدودیت‌های آن از نظر کشاورزی و دامپروری، ضرورت ایجاب می‌کند تا تصمیم‌سازان و برنامه‌سازان روستایی چشم‌انداز آتی را در گروه صنعت گردشگری جستجو نمایند. قدیری معصوم و همکاران(۱۳۹۲) با بررسی اثرات کالبدی گردشگری بر نواحی روستایی دریافتند که، بین توسعه گردشگری وتغییر در بعد کالبدی دهستان کلاردشت شرقی راطه بیسار معنادار، مستقیم و مثبتی وجود دارد و همچنین توسعه گردشگری موجب تغییرات مثبت و منفی متفاوتی در بعد کالبدی روستاهای مورد مطالعه شده است. عینالی و همکاران(۱۳۹۳) با بررسی ارزیابی نقش اکوتوریسم در توسعه مناطق روستایی دهستان اورامان تخت به این نتیجه رسیده اند که بیشترین میزان تاثیرات مستقیم اکوتوریسسم در ابعاد اقتصادی و کالبدی توسعه روستایی بوده است و کمترین آن نیز به مولفه ی زیست محیطی اختصاص داشته است. حاصل مطالعه نظریان و زال نژاد(۱۳۹۴) این بوده است که رابطه معناداری بین تحولات کالبدی-فضایی سرعین با بهره برداری از چشمه‌های آب درمانی وجود دارد. قادرمرزی و همکاران(۱۳۹۴)نیز پس از واکاوی اثرات گردشگری بر توسعه نواحی روستایی دریافتند که گردشگری تاثیر قابل توجهی در توسعه روستایی قوری قلعه داشته است. همچنین نتیجه مطالعات شنگ و همکاران(۲۰۱۱)نشان داد که پس از بررسی اثرات زیست محیطی گردشگری در کشور چین اذعان داشته اند که از اوایل دهد ۱۹۸۰ در کشور چین توجه بیشتری به اثرات اجتماعی-فرهنگی گردشگری،در میان محققین شده است،گرچه مطالعات در زمینه فیزیکی و زیست محیطی هنوز بر ادبیات آن غلبه دارد. علاالدین اغلو و سلوک کان(۲۰۱۱)، در پژوهشی به شناسایی و طبقه بندی منابع گردشگری مبتنی بر طبیعت در غرب حوضه دریاچه وان ترکیه پرداخته اند، آنان دریافته‌اند که عامل بازدارنده برای رسیدن به مقصد و سطح تخریب دراین منطقه برای گردشگران بسیار کم است. بنابراین یک رویکرد تحقیقاتی برنامه‌ریزی شده برای تحقق مناطق با پتانسیل توسعه گردشگری بالا و نسبتا دست نخورده لازم است. همچنین نتایج تحقیق ری و همکاران(۲۰۱۲)نشان داد که گردشگری روستایی پیامدهای بسیاری را بر اقتصاد محلی و روش زندگی مردم داشته و تغییرات اجتماعی-فرهنگی متعددی را در جامعه مورد مطالعه به همراه داشته است. به عنوان مثال تسهیلات رفاهی مانند ارتباطات، خدمات بهداشتی، حمل و نقل و به طور کلی استانداردهای زندگی مردم بهبود یافته است.

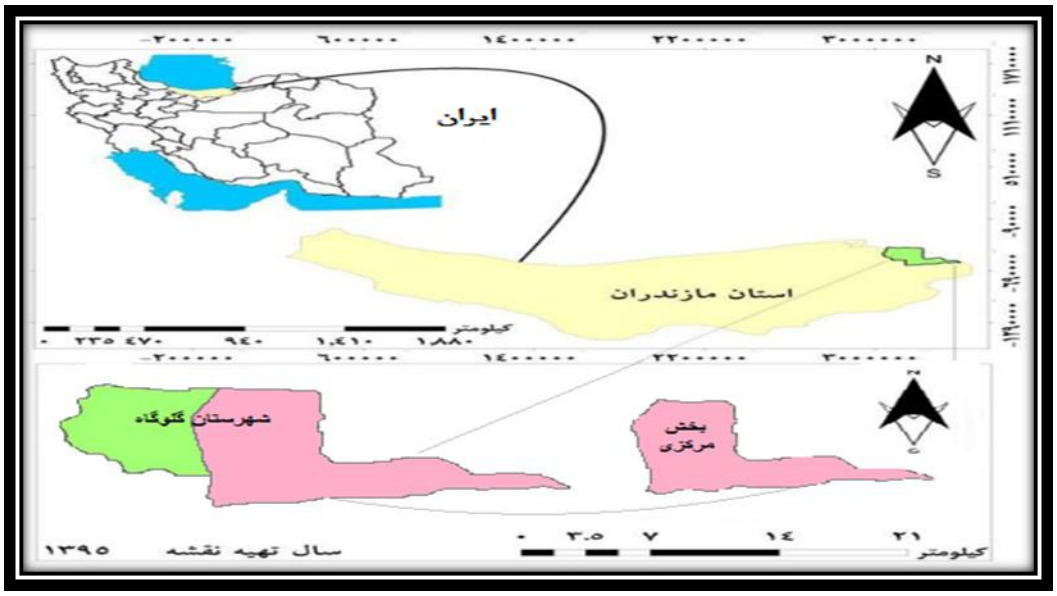
۳) روش تحقیق

شهرستان گلوگاه به وسعت تقریبی ۴۰۰ هکتار در مختصات جغرافیای ۳۱ ۴۸ ۵۳ طول شرقی و۳۷ ۴۳ ۳۶ عرض شمالی قرار گرفته است(طرح جامع شهرستان گلوگاه، ۹:۱۳۹۶). شهرستان گلوگاه در جنوب شرقی

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

استان مازندران واقع شده و شهر گلوگاه مرکز این شهرستان است. شهرستان گلوگاه از شمال به خلیج گرگان، از جنوب به جنگل و رشته کوه البرز از غرب به شهرستان بهشهر و از شرق به جر کلباد محدود می‌شود. جمعیت شهرستان گلوگاه طبق آخرین سرشماری برابر با ۳۸۸۴۷ نفر بوده است. ودرتقسیمات کشوری این شهرستان دارای یک شهر به نام گلوگاه، دو بخش به نام‌های مرکزی و کلباد است. بخش مرکزی شامل ۲ دهستان به نام‌های آزادگان و توسکا چشمه با ۱۸روستا و بخش کلباد شامل۲ دهستان به نام های کلباد شرقی وغربی با۸ روستا می‌باشد(طرح توسعه و عمران شهرستان گلوگاه، ۱۳۹۶ ، ۲۰). از مهم‌ترین جاذبه های گردشگری شهرستان گلوگاه جاذبه های طبیعی آن است که مهمترین نقش رادر توسعه این صنعت دارد. بیشتر جاذبه‌های طبیعی شهرستان در قسمت کوهستانی آن قراردارد. جنگل‌های بکر و دست نخورده وطبیعت زیبا و سرسبز، چشمه های متعدد، آبشارها و رودخانه‌ها گیاهان خودروی دارویی و روستاهای توریستی گلوگاه به عنوان بهشت گمشده استان مازندران زبان زد خاص و عام است، و گردشگران زیادی را از اقصی نقاط کشور به خود جذب می‌کند. این شهرستان از جاذبه های تاریخی و مذهبی زیادی برخوردار است معروف‌ترین آن، جرکلباد، گراودین تپه، جاده سنگ فرش شاه عباسی، خانه ارباب رسولی، بی بی زینب و امامزاده اسحاق وحمام ها و قبرستان های تاریخی که بسیاری از آنها در حال نابودیست. از مهمترین جاذبه-های اجتماعی و فرهنگی شهرستان گلوگاه جشنواره انجیرواکبرجوجه است که باعث شهرت گلوگاه در سرتاسر ایران شده است(اداره گردشگری شهرستان گلوگاه،۱۳۹۶). جنگل‌های بکرتوسکا و شهرت اکبرجوجه گلوگاه باعث شده همه ساله به خصوص در بهار و تابستان گردشگران زیادی را در این شهرستان مشاهده کرد(مشاهدات میدانی،۱۳۹۷).

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

شکل ۱. موقعیت بخش مرکزی در تقسیمات سیاسی کشور

این پژوهش از نوع تحقیقات توصیفی-تحلیلی است. در گردآوری داده‌ها، از روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش خانوارهای روستایی است. تعدادکل خانوارهای ساکن در بخش مرکزی گلوگاه ۲۱۳۷ خانوار برآورد شده است که در ۱۸ نقطه روستایی زندگی می‌کنند. در ابتدا به روش نمونه‌گیری کوکران به تعیین حجم نمونه از تعداد کل خانوارها پرداخته شود، تعداد نمونه‌های محاسبه شده برای خانوارها ۳۲۸ مورد است. اما از آنجا که تمامی روستاهای این بخش کشش کافی برای جذب گردشگران را ندارند تعداد ۸ روستاکه پتانسیل و توان بالاتری در زمینه گردشگری دارند به صورت تصادفی ساده انتخاب گردید، سپس با توجه به نمونه‌گیری مطبق، سهم هر روستا ازکل پرسشنامه‌ها مشخص شد. در نهایت ۱۸۶پرسشنامه به صورت تصادفی ساده در میان سرپرستان خانوار توزیع گردید. آزمون روایی که در این پژوهش به کار گرفته شد، روایی صوری و محتوایی است. برای آزمون پایایی پرسشنامه نیز روش آلفای کرونباخ به کار رفت، آلفای کرونباخ برای متغییرهای پرسشنامه ۰,۸۶محاسبه گردید. برای تجزیه و تحلیل و به دست آوردن نتایج پرسشنامه با توجه به موضوع و اهداف تحقیق و مباحث نظری آن و سنجش اثرات اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی توسعه گردشگری روستایی، از روش آزمون اسپیرمن و رگرسیون خطی ساده استفاده شده و تجزیه و تحلیل‌های آماری با استفاده از نرم افزار SPSS انجام گردید است.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

۴)یافته‌های تحقیق

۱-۴)توسعه گردشگری از دیدگاه جامعه میزبان

بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد که وجود چشمه‌ها و آبشارها نقش زیادی در توسعه گردشگری بخش مرکزی شهرستان گلوگاه دارد. در مجموع،۷۶,۳۰ درصد پاسخگویان، وضعیت چشمه‌ها و آبشارها را در جذب گردشگر، خوب و خیلی خوب ارزیابی کردند. طبق بررسی‌های، جامعه میزبان، تاثیر مناظر طبیعی در جذب گردشگر را چنین ارزیابی کردند:۳۰,۹ درصد خیلی خوب،۳۴,۵ درصد خوب،۲۷,۳ درصد متوسط و ۳.۷ درصدبسیار نامناسب. درکل،۳۰,۹ درصد پاسخگویان با تاثیرخوب و خیلی خوب جاذبه‌های گردشگری در جذب گردشگران خارجی موافق بودند و میزان تاثیر را ۲۱,۸ درصد متوسط،۳۴,۵ درصد نامناسب و ۱۲,۷ درصد بسیار نامناسب کردند.

وضعیت امکانات و خدمات رفاهی و اقامتی در منطقه بسیار ضعیف و بسیار نامناسب است. به طور کلی ۶۰ درصد پاسخگویان، وضعیت امکانات گردشگری شهرستان را نامناسب و بسیار نامناسب ارزیابی کردند.۱۲,۷ درصد پاسخگویان وضعیت دسترسی و حمل و نقل را بسیار نامناسب،۳۴,۵ درصد نامناسب، ۳۰,۹ درصد متوسط،۱۸,۲ درصد خوب و ۳,۶ درصد بسیار خوب ارزیابی کردند. درآمد حاصل از گردشگری را ۴۹,۱درصد خوب و بسیار خوب،۲۹,۱ متوسط و۳۴,۵ درصد نامناسب و بسیار نامناسب ارزیابی کردند.

جدول ۱. ارزیابی وضعیت توسعه گردشگری در شهرستان گلوگاه از دیدگاه جامعه میزبان

گویه ها	بسیار نامناسب	نامناسب	متوسط	خوب	بسیار خوب
نقش آثار تاریخی در توسعه گردشگری	۱,۸	۱۸,۲	۱۸,۲	۲۷,۳	۳۴,۵
وضعیت چشمه ها و آبشارها ار نظر جذب گردشگر	۰	۳,۶	۲۰	۳۴/۵	۴۱,۸
نقش مناظر طبیعی و زیبا در جذب گردشگر	۰	۷,۳	۲۷,۳	۳۴,۵	۳۰,۹
نقش جاذبه های گردشگری در جذب گردشگران خارجی	۱۲/۷	۳۴/۵	۲۱,۸	۱۸/۲	۱۲,۷
وضعیت توسعه امکانات اقامتی و رفاهی	۲۱,۸	۳۸,۲	۲۹,۱	۷/۳	۳,۶
وضعیت توسعه امکانات دسترسی و حمل و نقل	۱۲,۷	۳۴,۵	۳۰,۹	۱۸,۲	۳/۶
وضعیت درآمد حاصل از گردشگری	۱,۸	۲۰	۲۹,۱	۲۹,۱	۲۰
وضعیت توسعه امکانات تبلیغ جاذبه های گردشگری	۳,۶	۴۰	۲۱,۸	۳۰,۹	۳,۶

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

۲-۴) تاثیرات اقتصادی توسعه گردشگری از دیدگاه جامعه میزبان

برای سنجش بررسی اثرات گردشگران بر اقتصاد جامعه روستایی از دیدگاه جامعه میزبان در سطح روستاهای مورد مطالعه از۱۵ گویه استفاده شده، این شاخص ها عبارتند از: افزایش اشتغال، افزایش قیمت زمین، افزایش سرمایه‌گذاری، افزایش فرصت شغلی و... استفاده شده است. چگونگی توزیع نسبی پاسخگویان به گویه ها در این جدول آمده است. با توجه به جدول زیر میانگین اقتصادی برابر با ۲,۷۷ است. همانگونه که مشاهده گردید این میانگین در بازه ۱تا ۱۵تعریف شده است.با توجه به جدول زیر ملاحضه می‌شد میانگین بعد اقتصادی از وضعیت متوسط از لحاظ رتبه برخوردار باشد.گردشگری بیشترین تاثیر را در افزایش قیمت زمین و مسکن وکمترین تاثیر رادرجذب نیروهای مازادبخش کشاورزی داشته است.

جدول ۲. ارزیابی تاثیرات اقتصادی گردشگری از دیدگاه جامعه میزبان(به درصد)

گویه ها	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
گردشگری باعث افزایش اشتغال جوانان شده است،	۱۴	۳۱/۳	۲۴	۲۷/۳	۳/۳	۲/۷۴
گردشگری باعث افزایش اتشغال زنان شده است	۱۱/۳	۳۴/۷	۱۵/۳	۳۳/۳	۵/۳	۲/۸۶
گردشگری به جذب نیروی ماداد بخش کشاورزی کمک می‌کند	۴/۷	۲۵/۳	۱۶/۷	۴۴	۹/۳	۰/۰۸
توسعه گردشگری فرصت‌های شغلی برای ساکنان این نواحی فراهم کرده است	۹/۳	۳۳/۳	۶/۷	۳۸/۷	۱۲	۳/۱۰
گردشگری باعث کاهش بیکاری شده است	۴/۷	۴۱/۳	۱۸/۷	۳۳/۳	۲	۲/۸۶
گردشگری باعث کاهش مهاجرت شده است	۳۲	۱۴	۱۱/۳	۳۹/۳	۳/۳	۲/۶۸
گردشگری سطح درآمد ساکنین روستا را بالا برده است.	۲۰	۲۳/۳	۱۰	۴۴	۲/۷	۲/۸۶
درآمد حاصل از گردشگری باعث افزایش پس انداز شده است.	۸	۳۲/۷	۷/۳	۴۲	۱۰	۳/۱۳
توسعه گردشگری فاصله طبقاتی را کاهش می‌دهد.	۲۱/۳	۲۰/۷	۱۰	۴۲/۷	۵/۳	۲/۹۰
گردشگری قدرت خرید مردم را افزایش می‌دهد.	۱۲/۷	۳۰/۷	۱۳/۳	۳۲/۷	۱۰/۷	۲/۹۸
گردشگری موجب افزایش قیمت زمین و مسکن شده است.	۱/۳	۳۲/۷	۱۱/۳	۵۰/۷	۴	۳/۲۳
گردشگری موجب افزایش قیمت کالاها و اجناس شده است.	۱۵/۳	۲۲/۷	۲۳/۳	۳۴/۷	۴	۲/۸۹
گردشگری موجب تنوع محصولات داخلی شده است.	۱۲	۲۹/۳	۶	۴۱/۳	۱۱/۳	۳/۱۰
گردشگری موجب جذب سرمایه‌گذاری‌ها جدید شده است.	۱۱/۳	۲۹/۳	۱۲/۷	۴۰	۶/۷	۳/۰۱
گردشگری بر میزان افزایش ساخت و ساز در منطقه تأثیر داشته است.	۶	۳۰/۷	۱۵/۳	۳۸	۱۰	۳/۱۵

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

۳-۴) تاثیرات اجتماعی-فرهنگی توسعه گردشگری از دیدگاه جامعه میزبان

برای سنجش اثرات اجتماعی-فرهنگی گردشگری بر جامعه روستایی از دیدگاه جامعه میزبان از۲۲ گویه استفاه شده که گویه‌ها عبارتند از: امنیت، رضایت‌مندی و احساس تعلق خاطر، رضایت‌مندی از کالاها وخدمات و...استفاده شده است. چگونگی توزیع نسبی پاسخگویی به گویه ها در جدول زیر آمده و مشاهده گردیده میانگین کل بعد اجتماعی-فرهنگی برابر با ۲,۹۷است که وضعیت متوسطی از لحاظ رتبه برخوردار است. گردشگری بیشترین تاثیر را در افزایش انگیزه ماندگاری وکمترین تاثیر را در جلوگیری از مهاجرت نیروهای مازاد بخش کشاورزی دارد.

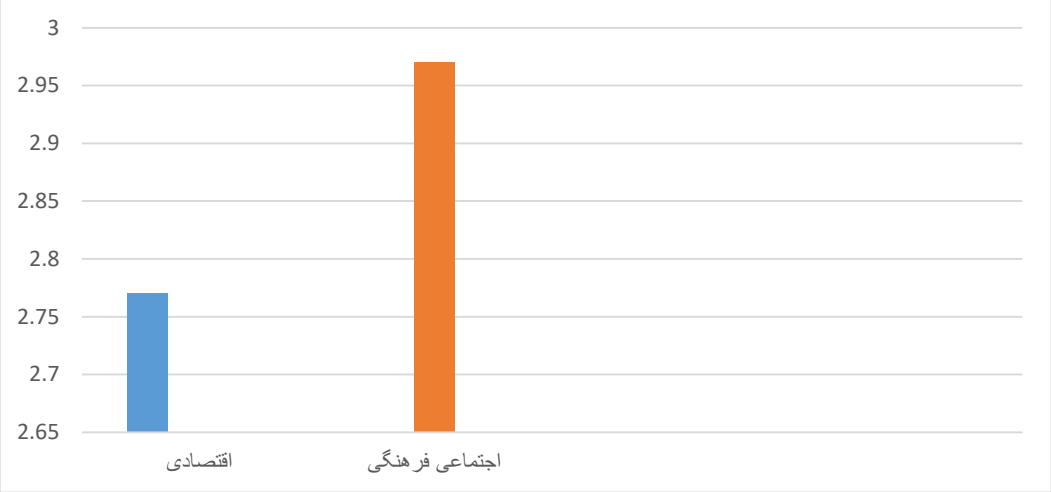
جدول ۳. ارزیابی تأثیرات فرهنگی–اجتماعی گردشگری ازدیدگاه جامعه میزبان (به درصد)

شاخص	خیلی کم	کم	تاحدودی	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
توسعه گردشگری گرایش به استفاده از کالا و وسایل مصرفی بادوام را افزایش می-دهد.	۸	۲۴	۳۰/۷	۳۱/۳	۶	۳/۰۳
گردشگری باعث افزایش سطح آگاهی و دانش مردم میشود.	۱۰/۷	۳۲/۷	۱۷/۳	۵۳/۳	۴	۲/۸۹
توسعه گردشگری باعث تغییر در نوع و نگرش مردم نسبت به شیوه زندگی روستایی می‌شود.	۳۵/۳	۱۲	۲۲	۲۸/۷	۲	۲/۵۰
توسعه گردشگری از مهاجرت نیروهای ماداد بخش کشاورزی جلوگیری می‌کند.	۴۱/۳	۱/۳	۲	۱۷/۳	۳۸	۲/۰۹
در صورت رونق گردشگری حس تعلق خاطر مردم به محل سکونت خود افزایش می-یابد.	۷	۲۰	۲۴/۷	۴۸	۶/۷	۳/۴۰
گردشگری باعث افزایش انگیزه ماندگاری میشود.	۴	۱۶	۲۳/۳	۴۲/۷	۱۴	۳/۴۶
گردشگری مهاجرت از روستا به شهر را کاهش می‌دهد.	۲۶	۱۱/۳	۱۴	۴۳/۳	۵/۳	۲/۹۰
میزان امنیت منطقه در فصول گردشگری در چه حد می‌باشد.	۷/۳	۲۷/۳	۲۸	۳۶	۱/۳	۲/۹۶
در صورت رونق گردشگری احساس مسئولیت مردم در قبال گردشگر افزایش می‌یابد.	۳۶/۷	۷/۳	۲۴	۳۲	۰	۲/۵۱
توسعه گردشگری در این منطقه باعث بهبود وضع جاده، خیابان، خدمات عمومی شده است.	۷	۲۸	۱۵/۳	۵۲/۷	۳/۳	۳/۳۰
گردشگری سبب بهبود امکانات و خدمات عمومی منطقه شده است.	۱۸	۱۲/۷	۳۰	۳۷/۳	۲	۲/۹۲
گردشگری باعث افزایش مشارکت مردم روستا در تهیه و اجرای طرح‌ها شده است.	۷	۴۴/۷	۱۲	۳۹/۳	۳/۳	۳/۰۰
گردشگری موجب ایجاد مراکز مهمان‌پذیر (هتل‌ها و اتاق و خانه‌های اجاره‌ای) شده است.	۷	۴۰/۷	۱۰/۷	۳۸	۱۰	۳/۱۶
گردشگری باعث افزایش جرم و جنایت شده است.	۱۴	۲۶	۱۷/۳	۴۱/۳	۱/۳	۲/۹۰

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

شاخص	خیلی کم	کم	تاحدودی	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
توسعه گردشگری در منطقه موجب افزایش احترام به مهمان شده است.	۰	۳۰	۳۴	۳۵/۳	۰/۷	۳/۰۶
خدمات و امکانات موجود در نواحی علاوه بر تأمین نیازهای گردشگران نیاز ساکنان را نیز تأمین می‌کند.	۲/۰	۴۲/۷	۱۸/۷	۳۴	۲/۷	۲/۹۲
توسعه گردشگری صمیمیت خانوادگی و اجتماعی را در منطقه از بین برده است.	۶/۰	۳۲	۷/۳	۳۶/۷	۱۸	۳/۲۸
با ورود گردشگران آداب و سنت‌ها و مراسم سنتی و محلی ما بهتر شده است.	۹/۳	۳۵/۳	۱۰/۷	۳۷/۳	۷/۳	۲/۹۸
صنعت گردشگری باعث حفظ و نگهداری از آثار تاریخی و فرهنگی منطقه شده است.	۳/۳	۳۶/۷	۱۲	۴۴	۴/۰	۳/۰۸
نبود درک صحیح بین گردشگران و جامعه میزبان باعث بروز تعارض بین آنها می‌شود.	۲/۰	۳۶/۷	۱۰/۷	۴۶/۷	۴/۰	۳/۱۴
گردشگری منجر به تغییر نوع مراسم‌ها شده است.	۱/۳	۴۰	۷/۳	۴۸	۲/۷	۳/۰۸

براساس نظرسنجی به عمل آمده جامعه میزان مشاهده می‌شود که بعد اجتماعی –فرهنگی با میانگین ۲.۹۷ دارای بالاترین رتبه و بعد اقتصادی با ۲,۷۷ کمترین رتبه است.

شکل ۱. مقایسه اثر توسعه گردشگری بر روستاها از دیدگاه جامعه میزبان

فرضیه اول:توسعه گردشگری در توسعه اجتماعی-فرهنگی بخش مرکزی شهرستان گلوگاه تاثیر دارد.

برای مشخص کردن میزان اثرگذاری توسعه گردشگری بر روی شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی از آزمون اسپیرمن استفاده شده است که نتایج این آزمون در جدول ذیل به نمایش کشیده شده است.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

جدول۴. آزمون اسپیرمن جهت سنجش میزان اثرگذاری توسعه گردشگری بر میزان رضایت از تغییرات فرهنگی و اجتماعی

متغییر مستقل	متغییرهای وابسته (شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی)	آماره آزمون اسپیرمن	سطح معناداری
توسعه گردشگری	توسعه گردشگری گرایش به استفاده از کالا و وسایل مصرفی بادوام را افزایش می‌دهد.	۰/۳۸۸	۰/۰۰۰*
	گردشگری باعث افزایش سطح آگاهی و دانش عمومی مردم نسبت به محیط زندگیشان می‌شود.	۰/۳۵۱	۰/۰۰۱*
	توسعه گردشگری باعث تغییر در نوع و نگرش مردم نسبت به شیوه زندگی روستایی می‌شود.	۰/۰۷۶	۰/۴۸۷NS
	توسعه گردشگری از مهاجرت نیروهای ماداد بخش کشاورزی جلوگیری می‌کند.	۰/۳۶۸	۰/۰۰۰*
	در صورت رونق گردشگری حس تعلق خاطر مردم به محل سکونت خود افزایش می‌یابد.	۰/۶۰۹	۰/۰۰۰*
	گردشگری باعث افزایش انگیزه ماندگاری می‌شود.	۰/۵۰۴	۰/۰۰۰*
	گردشگری مهاجرت از روستا به شهر را کاهش می‌دهد.	۰/۴۲۰	۰/۰۰۰*
	میزان امنیت منطقه در فصول گردشگری در چه حد می‌باشد.	۰/۴۴۷	۰/۰۰۰*
	در صورت رونق گردشگری احساس مسئولیت مردم در قبال گردشگر،گردشگری افزایش می‌یابد.	۰/۴۴۵	۰/۰۰۰*
	توسعه گردشگری در این منطقه باعث بهبود وضع جاده، خیابان، خدمات عمومی شده است.	۰/۳۶۳	۰/۰۰۱*
	گردشگری سبب بهبود امکانات و خدمات عمومی (بهداشتی، درمانی و اداری) منطقه شده است.	۰/۳۳۲	۰/۰۰۲*
	گردشگری باعث افزایش مشارکت مردم روستا در تهیه و اجرای طرح‌ها شده است،	۰/۴۷۸	۰/۰۰۰*
	گردشگری موجب افزایش فضاهای تفریحی و گردشگری (پارک‌ها، فضاهای سبز) شده است.	۰/۳۳۰	۰/۰۰۲*
	گردشگری موجب ایجاد مراکز مهمان‌پذیر (هتل‌ها و اتاق و خانه‌های اجاره‌ای) شده است.	۰/۳۰۵	۰/۰۰۴*
	توسعه گردشگری در منطقه باعث افزایش میزان جرم و جنایت شده است.	-۰/۳۹۴	۰/۰۰۰*
	توسعه گردشگری در منطقه موجب افزایش احترام به مهمان شده است.	۰/۳۵۳	۰/۰۰۱*
	خدمات و امکانات منطقه علاوه بر تأمین نیازهای گردشگران نیاز ساکنان را نیز تأمین می‌کند.	۰/۱۴۲	۰/۱۹۰NS
	توسعه گردشگری صمیمیت خانوادگی و اجتماعی را در منطقه از بین برده است.	-۰/۲۴۹	۰/۰۲۰**
	با ورود گردشگران آداب و سنت‌ها و مراسم سنتی و محلی ما بهتر شده است.	۰/۳۸۰	۰/۰۰۰*
	صنعت گردشگری باعث حفظ و نگهداری از آثار تاریخی و فرهنگی منطقه شده است.	۰/۲۵۶	۰/۰۱۷**
	نبود درک صحیح بین گردشگران و جامعه میزبان باعث بروز تعارض بین آنها می‌شود.	۰/۱۹۲	۰/۰۷۴NS
	گردشگری منجر به تغییر نوع مراسم‌ها شده است.	-۰/۳۴۶	۰/۰۰۱*

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

سطح معناداری تا۹۹٪ (*) سطح معناداری تا ۹۵٪ (**) عدم معناداری (NS)

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

در جدول فوق‌الذکر و با توجه به خروجی‌های حاصله از این آزمون می‌توان اینگونه بیان نمود که در اکثریت شاخص‌های مورد بررسی بجز سه شاخص دارای معناداری تا سطح ۹۹ و ۹۵ درصدی است و تنها شاخص‌های توسعه گردشگری باعث تغییر در نوع و نگرش مردم نسبت به شیوه زندگی روستایی می‌شود، خدمات و امکانات موجود در نواحی علاوه بر تأمین نیازهای گردشگران نیاز ساکنان را نیز تأمین می‌کند و نبود درک صحیح بین گردشگران و جامعه میزبان باعث بروز تعارض بین آنها می‌شود عدم معناداری را نشان می‌دهد که این مقوله‌های تحت تأثیر رفتار گردشگران و مقاومت جامعه میزبان برای جلوگیری از تغییر پذیری از آنها می‌باشد که باعث گردیده که از منظر آنها عدم معناداری را نشان دهد ولی مابقی شاخص‌های مورد بررسی دارای معناداری بالایی می‌باشند البته لازم بذکر می‌باشد که شاخص‌های توسعه گردشگری صمیمیت خانوادگی و اجتماعی را در منطقه از بین برده است و صنعت گردشگری باعث حفظ و نگهداری از آثار تاریخی و فرهنگی منطقه شده است دارای معناداری ۹۵ درصدی می‌باشند که مقداری از منظر پاسخ دهندگان میزان اثرگذاری توسعه گردشگری بر این دو مولفه کمتر از مابقی مولفه‌های دارای معناداری می‌باشد پس با این تفاصیر می‌توان اینگونه اذعان نمود که توسعه گردشگری در این شهرستان بر روی ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی ساکنان این شهرستان چه ساکنان نواحی روستایی و چه ساکنان نواحی شهری اثرگذار واقع گردیده البته میزان اثرگذاری بر روی ساکنان نواحی روستایی بدلیل برخورد بیشتر با گردشگران و ضعیف بودن آنها تغییرات بیشتری دست یافته‌اند و با توجه به این مقوله اثرگذاری توسعه گردشگری بر روی شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی تأیید شده است.

برای بررسی اینکه که نحوه اثرگذاری توسعه گردشگری بر روی شاخص های اجتماعی-فرهنگی مثبت است یا منفی از مدل رگرسیون خطی در این رابطه استفاده شده است که نتایج حاصله از آن را می‌توان در جدول ذیل مشاهده نمود.

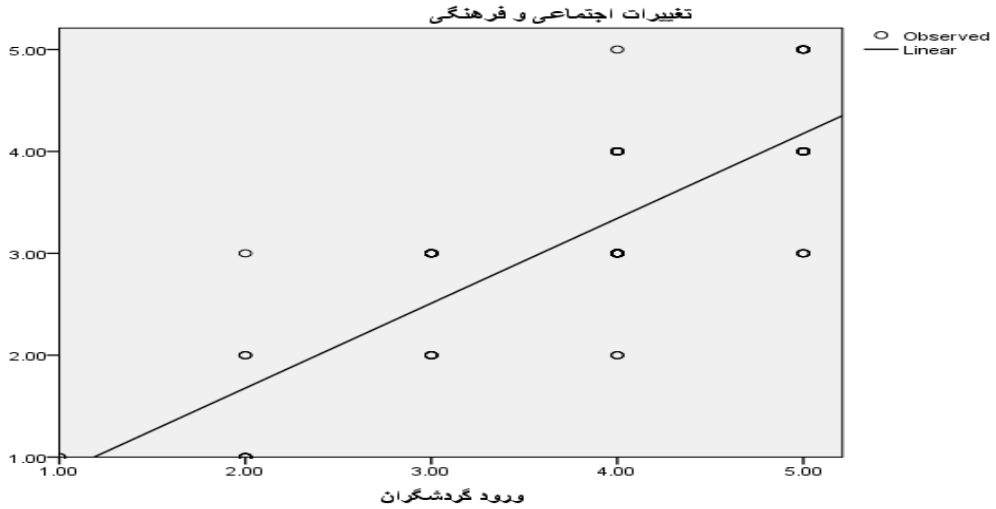
جدول۵. مدل خلاصه شده و پارامترهای برآورد شده جهت ترسیم ارتباط توسعه گردشگری و تغییرات اجتماعی و فرهنگی ساکنان بخش مرکزی شهرستان گلوگاه

معادله	متغییرها	زیر متغییرها	مدل خلاصه شده					برآورد پارامترها	
			رگرسیون مربع	ضریب آنوا	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معناداری	ثابت	متغیر
رگرسیون خطی	توسعه گردشگری	تغییرات اجتماعی فرهنگی	۰/۶۵۲	۱۵۹/۳۸۰	۱	۸۵	۰/۰۰۰*	۰/۰۱۱	۰/۸۳۳

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

با توجه به جدول بالا وارقام خروجی حاصله از این مدل می‌توان اینگونه استدلال نمود که این ارتباط بصورت مستقیم بوده و توسعه گردشگری بصورت مستقیم و مثبت بر تغییرات اجتماعی و فرهنگی تأثیرگذار بوده است. درنهایت جهت نمایش این ارتباط نمودار رگرسیونی خطی پایین ترسیم گردیده که بصورت صریح و واضح بیان‌گر این مسئله است.

شکل ۲. رگرسیون خطی جهت ترسیم نحوه و میزان اثرگذاری توسعه گردشگری بر روی ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی

آزمون فرضیه دوم: توسعه گردشگری در توسعه اقتصادی بخش مرکزی شهرستان گلوگاه تاثیر دارد.

برای مشخص کردن میزان اثرگذاری توسعه گردشگری بر روی شاخص‌های اقتصادی از آزمون اسپیرمن استفاده می کنیم که نتایج این آزمون در جدول ذیل به نمایش کشیده شده است.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

جدول۶. آزمون اسپیرمن جهت سنجش میزان اثرگذاری توسعه گردشگری بر میزان تغییرات ویژگی‌های اقتصادی

متغییر مستقل	متغییرهای وابسته (ویژگی‌های اقتصادی)	آماره آزمون اسپیرمن	سطح معناداری
توسعه گردشگری	گردشگری باعث افزایش اشتغال جوانان شده است.	۰/۳۰۰	۰/۰۰۵*
	گردشگری باعث افزایش اشتغال زنان شده است.	۰/۴۲۶	۰/۰۰۰*
	گردشگری به جذب نیروی ماداد بخش کشاورزی کمک می‌کند.	۰/۴۶۲	۰/۰۰۰*
	توسعه گردشگری فرصت‌های شغلی برای ساکنان این نواحی فراهم کرده است.	۰/۴۰۷	۰/۰۰۰*
	گردشگری با ایجاد شغل‌های جدید باعث کاهش بیکاری شده است.	۰/۳۲۷	۰/۰۰۲*
	گردشگری باعث کاهش مهاجرت جوانان از این نواحی شده است.	۰/۴۶۲	۰/۰۰۰*
	توسعه گردشگری در این نواحی سطح درآمد ساکنین روستا را بالا برده است.	۰/۲۶۶	۰/۰۱۳**
	درآمد حاصل از گردشگری باعث افزایش پس انداز شده است.	۰/۳۷۳	۰/۰۰۰*
	توسعه گردشگری فاصله طبقاتی را کاهش می‌دهد.	۰/۳۳۸	۰/۰۰۱*
	گسترش گردشگری قدرت خرید مردم را افزایش می‌دهد.	۰/۳۸۰	۰/۰۰۰*
	گردشگری موجب افزایش قیمت زمین و مسکن شده است.	۰/۳۶۳	۰/۰۰۱*
	گردشگری موجب افزایش قیمت کالاها و اجناس شده است.	۰/۳۷۹	۰/۰۰۰*
	گردشگری موجب تنوع محصولات داخلی شده است.	۰/۳۶۶	۰/۰۰۰*
	گردشگری موجب جذب سرمایه‌گذاری‌ها جدید شده است	۰/۲۹۲	۰/۰۰۶*
	گردشگری بر میزان افزایش ساخت و ساز در منطقه تأثیر داشته است.	۰/۴۳۷	۰/۰۰۰*

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

سطح معناداری تا۹۹٪ (*) سطح معناداری تا ۹۵٪ (**) عدم معناداری (NS)

با توجه به جدول بالا خروجی‌های حاصله از این آزمون تنها یک مولفه دارای سطح معناداری تا سطح ۹۵ درصدی را کسب نموده که عبارتند از: توسعه گردشگری در این نواحی سطح درآمد ساکنین روستا را بالا برده است و مابقی مولفه‌ها دارای معناداری تا سطح ۹۹ درصد می‌باشندکه نشان از تأثیر مستقیم توسعه گردشگری بر روی آنها می‌باشد البته لازم بذکر است که میزان بهره‌مند مولفه‌های علاوه بر سطح معناداری تحت تأثیر مقدار آماره آزمون اسپیرمن هستند که بیشترین پذیری را از توسعه گردشگری از این منظر بر روی مولفه گردشگری به جذب نیروی ماداد بخش کشاورزی کمک می‌کند و گردشگری باعث کاهش مهاجرت جوانان از این نواحی شده است با مقدار ۰/۴۶۲ است که همانطور که قبلا هم ذکر شده است میزان ۹۹ درصد معناداری را کسب نموده است و مولفه توسعه گردشگری در این نواحی سطح درآمد ساکنین روستا را بالا برده است با مقدار ۰/۲۶۶ کمترین میزان اسپیرمن را به خود اختصاص داده است که این نشان از پذیری کم این مولفه از مقوله توسعه گردشگری می‌باشد با همه این تفاسیر می‌تواند در رابطه با این مقوله اینگونه بیان نمود توسعه گردشگری بر روی شرایط اقتصادی شهرستان اثرگذار بوده است.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

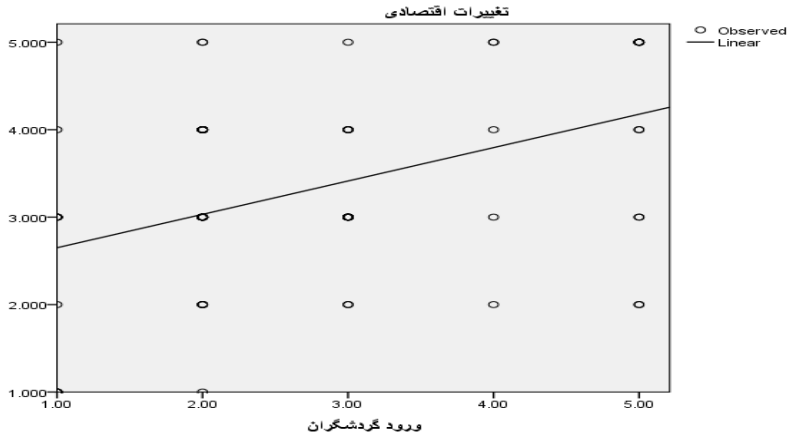
ولی با همه این تفاسیر برای مشخص نمودن نحوه اثرگذاری (مثبت یا منفی) توسعه گردشگری بر روی شاخص های اقتصادی از آزمون رگرسیون خطی استفاده می‌نماییم که نتایج این آزمون را می‌توان در جدول زیر و نمودار حاصله از آن مشاهده نمود.

جدول۷. مدل خلاصه شده و پارامترهای برآورد شده جهت ترسیم اثرگذاری توسعه گردشگری بر روی پارامترهای اقتصادی بخش مرکزی شهرستان گلوگاه

معادله	متغییرها	زیر متغییرها	مدل خلاصه شده					برآورد پارامترها	
			رگرسیون مربع	ضریب آنوا	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معناداری	ثابت	متغیر
رگرسیون خطی	توسعه گردشگری	پارامترهای اقتصادی	۰/۲۰۰	۲۱/۲۲۸	۱	۸۵	۰/۰۰۰*	۲/۲۶۹	۰/۳۸۲

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

با توجه به جدول بالا که از طریق مدل رگرسیون خطی به سنجش نحوه اثرگذاری توسعه گردشگری با پارامترهای اقتصادی مدنظر را می‌سنجد با توجه به ارقام خروجی حاصله از این مدل می‌توان اینگونه استدلال نمود که این ارتباط بصورت مستقیم بوده و توسعه گردشگری بصورت مستقیم بر شرایط اقتصادی شهرستان تأثیرگذار بوده است که این امر را در برآورد پارامترهای نهایی هم می‌توان مشاهده نمود. نهایت جهت نمایش این ارتباط نمودار رگرسیونی خطی پایین ترسیم گردیده که بصورت صریح و واضح بیان‌گر این مسئله می-باشد.

نمودار۳. رگرسیون خطی جهت ترسیم نحوه و میزان اثرگذاری توسعه گردشگری بر روی ویژگی‌های اقتصادی

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

۵) نتیجه‌گیری

بخش مرکزی گلوگاه در استان مازندران با داشتن جاذبه‌های متنوع در زمینه های طبیعی و اقتصادی از دهه گذشته به عنوان یکی از مقاصد اصلی گردشگری استان مازندران، برای گردشگران بوده و در طی این سال‌ها تاثیراتی را در زمینه های مختلف اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی بر روی منطقه و ساکنان آن داشته است که با توجه به بررسی‌های انجام شده می توان به موارد زیر اشاره کرد:

*بررسی‌ها نشان می‌دهد که چشمه ها و آبشارهای منطقه، مناظر طبیعی و زیبا و آثار و بناهای تاریخی به ترتیب بیشترین نقش را در توسعه گردشگری بخش مرکزی شهرستان دارند.گردشگران چشمه‌ها و آبشارهای شهرستان را جذا ب ترین مکان گردشگری منطقه برشمردند

*نتایج نشان می‌دهد که توسعه گردشگری در توسعه اقتصادی بخش مرکزی شهرستان گلوگاه نقش مثبت دارد. که بیشترین تاثیر آن در افزایش اشتغال برای زنان در منطقه، جذب نیروهای مازاد بخش کشاورزی و جلوگیری از مهاجرت جوانان از روستا به شهر و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید در منطقه و در نتجه افزایش ساخت و ساز در منطقه شده است.فعالیت های مرتبط با گردشگری در این منطقه و بویژه در مکان‌های گردشگر پذیر در طی چند سال اخیر رونق بسیار زیادی پیدا کرده است و همین عامل باعث تغییر سبک زندگی در میان بسیاری از ساکنان شده است.

*یافته‌ها حاکی ازآن اند که توسعه گردشگری در توسعه اقصادی-اجتماعی منطقه تاثیر دارد. و بیشترین تاثیر می‌توان به افزایش حس تعلق خاطر مردم به محل سکونت خود، افزایش انگیزه ماندگاری در روستاها،افزایش مشارکت مردم روستا درتهیه و اجرای طرح‌ها، افزایش امنیت در منطقه، افزایش امنیت در منطقه، افزایش احساس مسئولیت مردم در قبال گردشگرو گردشگری اشاره کرد. با در نظر گرفتن یافته‌های پژوهش، پیشنهادات کاربردی جهت برنامه ریزی بهتر در منطقه و جهت تحقیقات آتی به صورت زیر بیان می‌گردد:

- برنامه‌ریزی برای تبلیغات از طریق رسانه‌های گروهی واینترنت در سطح ملی و فراملی؛
- اولویت دادن به ساکنان و مردم محلی از طرریق مشارکت همه جانبه برای توسعه گردشگری منطقه و توزیع درآمدهای ناشی از آن در بین ساکنان محلی؛
- برپایی سمینارهای تخصصی جهت استفاده از نظرات افراد متخصص در زمینه گردشگری توسط مسئولان ذیربط؛
- سرمایه‌گذاری درجهت توسعه وتجهیز امکانات مورد نیاز گردشگران؛

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

- تشویق وآموزش ساکنان منطقه برای حفظ آداب و رسوم وفرهنگ بومی خود بویژه در زمینه پوشش در برابر تغییرات فرهنگی ناشی از ورود گردشگران غیر بومی؛
- دخالت دادن مردم در تنظیم برنامه‌های توسعه گردشگری و ایجاد آگاهی بیشتر در آنها در رفتار با گردشگران؛
- توسعه اماکن عمومی موجود برای اسکان گردشگران برای اقامت شبانه بخاطر کمبود اماکن اقامتی در منطقه؛
- ارتباط مستمر و مناسب با تورگردانان کشور همچنین دانشگاه‌ها، برای هدایت گردشگران و اردوهای دانشجویی به منطقه؛
- ایجاد زمینه‌های مناسب برای سرمایه‌گذاری سرمایه‌داران در زمینه های مختلف گردشگری منطقه؛ و
- آموزش و اطلاع‌رسانی یه ساکنان به منظور جلوگیری از تعارض بین گردشگرام و مردم.

۶)منابع

- ازکیا،مصطفی (۱۳۹۳)**جامعه شناسی توسعه و توسعه نیافتگی روستایی ایران**، چاپ دهم ،نشر اطلاعات.
- اکبریان رونیزی سعیدرضا ،محمدرضا رضوانی (۱۳۹۴)**تحلیل و تبیین پایداری توسعهٔ گردشگری در مناطق روستایی (مطالعهٔ موردی :بخش مرکزی شهرستان دماوند)**،دورهٔ۴۷ ، شمارهٔ ۱ ،ص ۸۱.-۹۵.
- اداره گردشگری شهرستان گلوگاه،۱۳۹۶.
- پور رمضان،عیسی،قاسمی وسمه جانی،ابوطالب(۱۳۸۸) **گونه شناسی گردشگری روستایی(مطالعه موردی:شهرستان لنگرود)**، فصل نامه چشم انداز جغرافیایی(علمی –پژوهشی)سال چهارم،شماره ۸.
- توانبخش،مهرداد ومریم رفیی فر(۱۳۸۹)، **بررسی اجمالی آثار گردشگری بر زندگی اقتصادی اجتماعی مردم روستای زیارت**، آمایش(فصلنامه جغرافیایی)سال۹،شماره ۳،صص ۱۳۲-۱۱۵
- جمعه پور، محمود (۱۳۹۴) **برنامه ریزی توسعه روستایی -دیدگاهها، روشها** -انتشارات سمت، تهران.
- خانی،فضیله،ابوطالب قاسمی، علی قنبری نسب(۱۳۸۸)، **بررسی اثرات گردشگری ساحلی با تکیه بر نظرسنجی از خانوارهای روستایی(مطالعه موردی:روستای چمخاله،شهرستان لنگرود)**،جغرافیای انسانی،سال۱،شماره۴،صص ۶۴-۵۱.
- رضوانی ،محمد رضا،جواد صفائی(۱۳۸۴)، **گردشگری خانه های دوم و اثرات آن بر نواحی روستایی:فرصت یا تهدید(مورد نواحی روستایی شمال تهران)**، پژوهش های جغرافیایی، شماره ۸۴،صص۱۰۹-۱۲۱.
- زاهدی،شمس السادات، (۱۳۹۳)، **مبانی توریسم و اکوتوریسم پایدار**،چاپ سوم، انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی، تهران.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

- سبحانی،محمد جواد،امید جمشیدی،علی اسدی(۱۳۸۸) **ارزیابی پتانسیل گردشگری روستایی:آنالیز SWOTدردهستان های شهرستان سپیدان فارس**،سومین کنگره علوم ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی ایران،دانشگاه فردوسی،مشهد.

- شریف زاده، ابوالقاسم و مرادنژاد همایون، (۱۳۸۱) **توسعه پایدار و گردشگری روستایی**، ماهنامه اقتصادی .جهاد خرداد و تیرماه شماره ۲۵۰ و ۲۵۱ ص ۴۱ تا ۶۱

- صالحی فرد، محمد(۱۳۹۰)، **گردشگری روستایی(مبانی برنامه ریزی و طرحهای ساختاری)**، چاپ اول،مرندیز، مشهد.

- صباغ کرمانی، مجید (۱۳۹۴) اقتصاد منطقه ای، تئوری ها و مدل ها، انتشارات سمت، تهران.

- صیدالی،محسن،سلیمان گلی،رضا و قراگوزلو،هادی (۱۳۹۱)، **بررسی اثرات گردشگری در توسعه روستایی (روستاهای دهستان جهل چایی شهرستان مرودشت)**، فصل نامه فضای گردشگری،سال اول،شماره ۳.

- ضرابی،اصغر و صدیف اسلامی پریخانی(۱۳۹۰)، **سنجش تاثیرات اقتصادی،اجتماعی-فرهنگی و زیست محیطی توسعه گردشگری(مطالعه موردی :شهرستان مشکین شهر)**، پژوهش های جغرافیای انسانی،شماره ۷۵،صص۵۲-۳۷.

- علیقلی زاده،ناصر،مصطفی قدمی،مهدی رمضان زاده (۱۳۸۹)، **نگرش و گرایش جامعه میزبان به توسعه گردشگری در نواحی روستایی (نمونه مورد مطالعه: دهستان گلیجان،شهرستان تنکابن)**، پژوش های جغرافیای انسانی،شماهر ۷۱،صص۳۵-۴۸

- عینالی ،جمشید،غلامحسین جعفری و اسماعیل تبیره (۱۳۹۳)، **ارزیابی نقش اکوتوریسم در توسعه مناطق روستایی(مطالعه موردی :دهستان اورامان تخت،شهرستان سروآباد)**، مجله برنامه ریزی و توسعه گردشگری سال ۳،شماره ۹،صص ۲۱۱-۱۹.

- طرح توسعه و عمران شهرستان گلوگاه، ۱۳۹۶

- طرح جامع شهرستان گلوگاه، ۹:۱۳۹۶

- قادرمرزی،حامد داود جمینی و علیرضا جمشیدی(۱۳۹۴). **واکاوی اثرات کردشگری ر توسعه نواحی روستایی مورد :روستای قوری قلعه**،فصلنامه اقتصاد و توسعه روستایی،سال ۴،شماره ۴،صص ۱۲۷-۱۱۱.

- قدیری معصوم،مجتبی،سید حسن مطیعی لنگرودی وحسن مهرپویا(۱۳۹۲) **تبیین اثرات کالبدی گردشگری بر نواحی روستایی(مورد پژوهش:دهستان بیرم بشم-بخش کلاردشت)**،مجله برنامه ریزی و توسعه گردشگری؟سال ۲،شماره ۵،صص ۳۳-۴۹.

- قهرمانی مطلق، حسن(۱۳۷۵)، **اثرات جغرافیایی جهانگردی در شهرستان همدان**، پایان نامه کارشناسی

- نظریان،اصغر و کاوه زال نژاد(۱۳۹۴)، **تحلیل اثرات گردشگری بر روند توسعه روستاشهرها:سرعین**، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی،سال ۴،شماره۳،صص ۱۵۲-۱۳۷

- ولا،فرانسوا،بیچریل،یونل(۱۳۹۳). **گردشگری بین المللی(تجارت در هزاره سوم)**، ترجمه گوهریان،محمد ابراهیم و کتابچی،محمد مهدی، چاپ پنجم،موسسه انتشارات امیرکبیر،تهران.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

- Aref, Fariborz. (2011), **the effects of tourism on quality of life: A case study of Shiraz**, Iran. Journal of Life science, 8(2): 26-30.
- Auhustin, M., (1998), **National Strategies for Rural Tourism Development andSustainable**, The experience Journal of Sustainable Tourism, P. 3.
- Alaeddinglu,F and Seluck ,A. (2011). **ldentification and classification of nature-based tourism resources**:Western lake van basin.procedia social and Behavioral sciences.19.pp198-2۰۷.
- Cavacy, C. (1995), Rural tourism: The creation of new tourist spaces, in A.
- Dyer, P, et al., (2007), **Structural modeling of resident perceptions of tourism and associated development on the Sunshine Coast**, Australia; Tourism Management 28 ,pp ۴۰۹–۴۲۲
- Liue, Z. (2003), **Sustainable tourism development: A critique**. GEOGRAFIA OnlineTM Journal of sustainable tourism, 11(6): 459-475.
- Ray, Nilanjan, Das, Dillip Kumar., Sengupta, Partha Pratim., & Ghosh, Sukanya.(2012), **rural tourism and its impact on socioeconomic condition: evidence from west Bengal**, India, Global Journal of Business Research, 6(2): 11-22.
- Zhong,L.deng,jinyang,s,zengwen,d,peiyi.(2011). **Reserch on environmental Impacts of tourism in china:progress and prospect**, journal of environmental management,92,pp:2972-2۹۸۳.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]